

Razumkov
centre

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В ЧЕРВНІ 2025 р.

Липень 2025

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В ЧЕРВНІ 2025 р.

Геннадій РЯБЦЕВ,
експерт з питань енергетики Центру Разумкова

Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО,
директор енергетичних програм Центру Разумкова (загальна редакція)

Після доволі успішного завершення першого раунду двосторонніх зустрічей із представниками Єврокомісії з питань скринінгу «Acquis» уряд нарешті звернув увагу на підготовку до осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр. І хоча нинішня ситуація в енергетиці загрози не становить — нестачі палива та енергії не спостерігається, з'явилася додаткова генерація, споживання не обмежується, а вимкнення зумовлені передусім негодою, — забути про наявні проблеми на початку сезону відпусток було б неприпустимим.

Тому червень виявився багатим на наради, зустрічі й візити з енергетичним порядком денним. Утім, їхні учасники переважно повторювали мантри про «наступний сезон, не менш складний за попередній», та українську енергосистему, яка «продовжує відновлюватися після масованих ракетно-дронових атак».

Схоже, організація дій зі змінення архітектури енергетичної системи остаточно звелася до щомісячних засідань, **складеного** переважно з політиків «енергетичного штабу», за підсумками яких не ухвалюється жодних документально підтверджених рішень. Аудит виконання протокольних доручень, наданих на цих зібраннях, не здійснюється, наведені їхніми учасниками цифри ніхто не перевіряє, а терміни виконання поставлених завдань та їхні формулювання постійно змінюють. При цьому непрозорість і закритість органів влади не лише зменшує довіру до їхніх дій, але **викликає** підозру навіть у детективів Національного антикорупційного бюро.

ПІДГОТОВКА ДО ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ

На першому засіданні новоствореного «**Штабу** з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу до осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр. та забезпечення сталого його проходження під час воєнного стану» було підтверджено, що пріоритетами енергетичної політики України на найближчий час є підготовка установок, мереж і систем до опалювального сезону, накопичення запасів газу, мазуту й вугілля, достатніх для його успішного проходження, а також швидке та якісне відновлення енергетичної інфраструктури, пошкодженої внаслідок російських атак.

В уряді **визнали**, що «ситуація в галузі залишається складною», тому «четвертий опалювальний сезон в умовах збройної

агресії **буде** не менш важким, ніж попередній». Проте, у випадку відсутності масованих ворожих ударів по об'єктах енергетики, Україна цілком **здатна** «безпроблемно пройти літній та осінній періоди, вчасно та якісно підготуватися до зими». За **словами** профільного міністра, «в розрахунках балансів проходження наступного опалювального сезону ми не бачимо взагалі ризиків обмежень при сьогоdnішній ситуації». За **оцінкою** Міненерго, «ситуація є значно кращою, аніж торік, у системі з'явилися додаткові потужності, збільшився обсяг доступної генерації, наявні механізми покриття дефіциту в пікові години за рахунок імпорту електроенергії».

Однією із заporук належної підготовки до зими, на думку уряду, має стати закачування в підземні сховища у 2025 р. щонайменше 4,6 млрд куб м імпортованого газу, з яких «на сьогодні **законтрактовано** 2,9 млрд куб м». Утім, питання про

джерела надходження коштів для купівлі ще 1,7 млрд куб м на нарадах чомусь не порушувалося — Групі Нафтогаз було лише **доручено** «прискорити роботу з накопичення енергоресурсів» (за згодою) і щотижня звітувати про неї перед Мінрозвитку.

У Міненерго **стверджують**, що в рамках підготовки до осінньо-зимового періоду 2025-2026 рр. буде:

- ✓ відновлено 6 із 10 ГВт теплової генерації, пошкодженої внаслідок російських атак, реалізовано план «подальшого відновлення» (ще 1 ГВт — до кінця року). Це дозволить гарантувати «балансування енергосистеми, зокрема забезпечити постачання електроенергії в пікові години навантаження»;
- ✓ виведено на «максимально можливу потужність» блоки ГЕС;
- ✓ завершено ремонтну кампанію на АЕС, які з початку опалювального сезону запрацюють «повним складом»;
- ✓ накопичено «необхідну кількість» енергетичного вугілля (ймовірно, йдеться про 3,1 млн т за 2,6 млн т наявних);
- ✓ виконано всі необхідні роботи «і з точки зору технічних рішень, і з точки зору рішень т. зв. пасивного захисту» об'єктів критичної інфраструктури;
- ✓ зменшено пікове навантаження в Об'єднаній енергетичній системі України, передусім завдяки появі «додаткової малої генерації» (ще +0,9 ГВт — у 2025 р.).

Для реалізації останнього завдання уряд, зокрема, **збільшив** обсяги фінансування проєктів, спрямованих на «підвищення автономності та надійності теплопостачання» територіальних громад. **Ідеться** про «будівництво альтернативних джерел тепла та енергії, реконструкцію котелень і мереж теплопостачання, будівництво та встановлення газопоршневих і когенераційних установок». Найбільше коштів із 700 млн грн виділених отримують Харківська, Запорізька й Сумська обл.

Тривають ремонти мереж та енергетичних об'єктів. «Для цього акумулюємо допомогу партнерів, робимо запаси ремонтного

обладнання, децентралізуємо систему за допомогою об'єктів малої генерації». У рамках цієї роботи з початку року **запущено** 57 когенераційних установок і 61 блочно-модульну котельню сумарною потужністю 59 і 138 МВт, відповідно, а **також** 94 і 73 МВт СЕС і ВЕС. Попри це, «в українській стороні **зберігається** велика потреба в отриманні енергетичного обладнання та комплектуючих», **план** із будівництва 1 ГВт високотемпературної генерації не виконано, а 0,7 ГВт швидких резервів, **придбаних** на чотирьох спеціальних аукціонах НЕК «Укренерго», запрацюють лише після 1 грудня 2026 р.

У звітному періоді **тривали** перемовини з партнерами щодо надання технічної допомоги й постачання обладнання, зокрема у рамках Фонду підтримки енергетики України, що «**об'єднав** 33 донорів із 22 країн». Хоча в ньому **акумульовано** вже €1,1 млрд, нестача коштів **становить** «близько \$500 млн у заявках, поданих нашими компаніями».

Точної суми в Міненерго, схоже, не знають, оскільки Національне антикорупційне бюро **склало** адміністративний протокол на одного із заступників міністра, який «відмовив у наданні інформації на офіційний запит щодо реалізованих і запланованих проєктів у сфері енергетики, що фінансуються міжнародними партнерами».

Гостроту монетарної проблеми дещо зменшила торішня ініціатива 20 вітчизняних банків, в рамках якої вони з 1 червня 2024 р. **забезпечили** кредитування проєктів із відновлення енергетичної інфраструктури на 18,2 млрд грн. Загалом профінансовано понад 705 МВт нової потужності. Найбільше коштів виділено на придбання й монтаж газопоршневих когенераційних установок (262 МВт), побудову СЕС (249 МВт), а також купівлю дизельних і бензинових генераторів (130 МВт). Проєкти фінансують у 21 регіоні. Своєю чергою, громадянам надано на зазначені цілі 7980 кредитів на 1,2 млрд грн.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС

У червні нестачі електроенергії в Україні не спостерігалось. Як **зазначили** в Міненерго: «Енергосистема збалансована повністю, вимкнень енергії не здійснюється, окрім тих населених пунктів, які розташовані в зоні бойових дій». Залучені натеper потужності

«майже повністю» **забезпечують** «покриття споживання в країні, а залучення імпорту є виключно комерційним, якщо цінова ситуація на енергетичних ринках сусідніх держав цьому сприяє».

Як і в травні, постачання електроенергії переривалося передусім через негоду. Це відбувалося 11 разів, найбільше — 9 червня 2025 р. для 508 населених пунктів у дев'яти областях (причому 29 залишалися без світла понад добу). Через російські атаки споживання обмежувалося тричі — в Херсоні та Одесі.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України забезпечували шість блоків АЕС, що генерували до 5,2 ГВт енергії. Джерелом маневрової потужності були до десяти енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 3,0-3,5 ГВт електроенергії. Потужність генерації на станціях, що використовують відновлювані джерела, штучно обмежувалася НЕК «Укренерго», тому становила до 1,3 ГВт.

Завдяки рясним опадам, генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго» в червні зросла, але не перевищувала 0,7 ГВт. Рівень водосховищ Дніпра й Дністра відповідав рішенням Міжвідомчої комісії при Державному агентстві водних ресурсів України по встановленню режимів роботи водосховищ. Помітного зростання генерації на ГЕС і ГАЕС у липні не очікується, оскільки на рівнинних річках України спостерігається невиражене водопілля з мінімальним рівнем води в літню межень.

Частка АЕС у структурі генерації у звітному періоді, попри ремонтну кампанію, становила близько 52%. На ТЕС припадало 16-17% виробництва енергії, станції на ВДЕ — 13-15%, ГЕС — до 8%, ТЕЦ — до 7%. У цілому, обсяги генерації в Україні становили близько 9-10 ГВт щогодини (у 2021 р. — до 14 ГВт).

У червні вітчизняні споживачі **імпортували** з п'яти сусідніх держав 204 ГВт·год електроенергії, експортували — 237 ГВт·год електроенергії. Таким чином, Україна, вперше з жовтня 2023 р., стала нетто-експортером цього ресурсу.

Запасів вугілля на складах ТЕС і ТЕЦ (2,6 млн т) цілком достатньо для споживання

в міжсезоння. Як **зазначили** в Міненерго, «ми будемо забезпечені необхідною кількістю цього ресурсу для проходження наступного опалювального сезону».

Газотранспортна система України функціонувала в нормальному режимі. Номінації замовників послуг бронювання потужності виконувалися повним обсягом.

Добове споживання газу скоротилося до 18-20 млн куб м. Оскільки власний видобуток становив 43-44 млн куб м, а імпорт з Угорщини, Польщі та Словаччини — до 20 млн куб м (**загалом** у червні — 495 млн), це дозволило щодоби закачувати до 45 млн куб м в підземні сховища. Тому запаси газу в них **збільшилися** до 3,3 млрд куб м (без урахування 4,1 млрд куб м газу «довготривалого зберігання» і 0,6 млрд куб м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний газ»).

Утім, наявний обсяг є нижчим на 20%, аніж торік, і меншим, аніж у 2015-2018 рр., на третину. Це означає, що до 1 листопада 2025 р. Група Нафтогаз має імпортувати ще 3,5 млрд куб м газу, а якщо їй не вдасться вберегти свої потужності від подальших руйнувань, то 4,5-5,0 млрд. На жаль, наявні в учасників ринку фінансові можливості дозволяють за нинішнього рівня цін закупити не більше 1,5 млрд куб м цього ресурсу.

На відміну від природного газу, нестачі бензину й дизельного пального в Україні не прогнозується. Пального на ринку достатньо, щоб задовольнити потреби усіх без винятку споживачів, у т. ч. аграріїв, які в червні розпочали жнива.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ГАЛУЗІ

Заборгованість НЕК «Укренерго» перед учасниками балансуючого ринку знову **сягнула** 15 млрд грн, тоді як суб'єкти господарювання, насамперед державні, завинили операторові 38 млрд грн, з яких 12 припадає на неплатежі постачальника «останньої надії». Як **зазначили** в НЕК «Укренерго», «проблема не в наших розрахунках, а в роботі сегмента ринку в принципі. Поки не буде врегульовано питання захищеного споживача, покращити ситуацію суттєво не вдасться. За кожного споживача або хтось має заплатити, або споживач має бути відключений від мережі».

Позицію українського оператора поділяють в Секретаріаті Енергетичного співтовариства, згідно з [висновками](#) якого єдиним способом розв'язання боргової проблеми є забезпечення платоспроможності виробників, постачальників і споживачів, насамперед кінцевих. І хоча Президент України підписав [закон](#), спрямований на покращення платіжної дисципліни на ринку, вже пів року тому, уряд досі не [скоротив](#) переліки захищених споживачів, дві третини яких не є підприємствами критичної інфраструктури. Ба більше, [проект](#) відповідної постанови Міненерго навряд чи буде доопрацьовувати, оскільки вже одержало від уряду нове завдання щодо «визначення механізму та критеріїв формування переліків захищених споживачів з метою удосконалення процедури включення/виключення до/з такого переліку» (п. 1 Плану заходів щодо реалізації [Дорожньої карти](#)).

ТРАНЗИТ

У звітному періоді ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» [забезпечив](#) транзит до Молдови 7 млн куб м угорського газу. Транспортування російської сировини через Україну [зупинене](#) 1 січня 2025 р.

АТ «Укртрансфаста» транспортувала до 30 тис. т російської нафти на добу для НПЗ Словаччини та Угорщини (управляються приватною угорською компанією MOL). Транзит здійснювався південною гілкою МТ «Дружба» (до НПС Феньєслітке й Будковце). З 9 вересня 2024 р. усю нафту, що транспортується за цим маршрутом, MOL Plc. [купує](#) на білорусько-українському кордоні.

ЦІНОВА СИТУАЦІЯ

У червні ціновий [індекс](#) електроенергії базового навантаження (BASE) на ринку «на добу наперед» (РДН) зріс до 4 665 грн/МВт-год, тоді як на піку (PEAK) – знизився до 3 062 грн/МВт-год (+5,5% і -13,6%, порівняно з травнем). Позапікове (OFFPEAK) навантаження подорожчало до 6 267 грн/МВт-год (+18,2%).

Середньозважена [ціна](#) на внутрішньодобовому ринку (ВДР) становила 4 233 грн/МВт-год, на РДН ОЕС України – 4 783 грн/МВт-год (+0,4% і +3,1%, порівняно з травнем).

У звітному періоді повторилася ситуація, коли перевиробництво електроенергії в денні години суттєво знизило ціни на неї на ринку «на добу наперед». Щоб компенсувати понесені затрати, європейські виробники підвищували ціни в пікові години, тоді як в Україні такі зміни були неможливими через установлені НКРЕКП обмеження. Це формувало до 1 млрд грн недоотриманого прибутку на кожну 1 ГВт-год, реалізовану на Українській енергетичній біржі.

Четвертий у 2025 р. аукціон з розподілу річної квоти підтримки для об'єктів електроенергетики, що виробляють електроенергію з відновлюваних джерел, [заплановано](#) на 31 липня 2025 р. Попередні три аукціони (для СЕС, ВЕС та інших джерел) не відбулися через відсутність заявок.

Через високий попит за нестачі пропонувань, середньозважена [ціна](#) липневого ресурсу природного газу за підсумками електронних біржових торгів на Українській енергетичній біржі в червні зросла до 24 006 грн/тис. куб м (+10%, порівняно з травнем). Котирувальна ціна жовтневого імпортного ресурсу становила 23 000 грн/тис. куб м, а [вартість](#) природного газу на TTF, приведена до вітчизняного кордону, завершила місяць на позначці 24 464 грн/тис. куб м (-5,4%, порівняно з 31 травня 2025 р.; із ПДВ).

[Тарифи](#) ТОВ ГК «Нафтогаз України» на газ для непобутових споживачів із 1 липня 2025 р. злетіли до 33 000 грн/тис. куб м (у червні – 24 450 грн; із ПДВ). [Ціни](#) для побутових [споживачів](#) зафіксовані на рівні 7 960 грн/тис. куб м до 31 жовтня 2025 р. (без консультацій із Секретаріатом Енергетичного Співтовариства).

У червні всі європейські оператори активно закачували природний газ у підземні сховища. Завдяки їхнім зусиллям, заповнення останніх зросло з 47% до 58%, що відповідає 62,2 млрд куб м (+24% за місяць). Утім, цей [обсяг](#) є нижчим середнього за останні п'ять років на 13% і меншим, аніж минулорічний на 20 млрд куб м (-25%).

Загроза блокування морських поставок скрапленого газу, що виникла під час обміну ударами між Ізраїлем та Іраном, на декілька днів підняла спотові [ціни](#) на хабі TTF до \$500/тис. куб м, але припинення вогню швидко повернуло їх на травневі

\$400–410/тис. куб. м. Проте у липні висхідний тренд повернеться, адже світова конкуренція за газ не зникла, а європейські сховища таки мають бути заповнені на 90%.

Попри очікуване експертами зменшення цього індикатора до 80%, Єврокомісія залишила його на попередньому рівні, хоча й дозволила досягти його в будь-який момент між 1 жовтня й 1 грудня з можливістю коригування на 10 в. п. у випадку «складних ринкових умов».

Ф'ючерси на енергетичне вугілля Coal (API2) CIF ARA (ARGUS-McCloskey) у червні зросли до \$104/т (+8%). Рік тому вони становили \$110/т. При цьому запаси вугілля на складах терміналів ARA (Амстердам — Роттердам — Антверпен) скоротилися (3,2 млн т; -35%, порівняно із середньорічною нормою).

Протистояння між Ізраїлем та Іраном призвело до збільшення амплітуди коливань нафтових **котирувань**. У червні вони змінювалися в межах \$64–77/бар. Однак, попри панічні прогнози, усереднені за місяць котирування Brent виявилися ненабагато вищими, аніж у травні (\$69,8 порівняно з \$64,1/бар), причому 23–27 червня було зафіксовано їхнє найрізкіше падіння за понад два роки.

У цілому, з початку 2025 р., згідно з торгами за контрактом на різницю цін (CFD), нафтові котирування **знизилися** на 23,1%. Це не дивно, враховуючи вже **підтверджений** намір держав-членів ОПЕК збільшити видобуток у серпні ще на 0,4 млн бар на добу.

Коли це станеться, перевиробництво нафтової сировини у світі **перевищать прогнозовані** на початку року 0,7 млн бар на добу майже наполовину.

Військові дії на Близькому Сході, що підняли вартість імпортованих нафтопродуктів на 5–7%, спричинили суттєве зростання роздрібних цін на паливе в Україні. Лише за два тижні бензин і дизельне паливо подорожчали на 3–4 грн/л. Реакція трейдерів була б більш поміркою, якби не відсутність у них строкових контрактів, нестача резервів і **здешевлення** гривні відносно євро. Зростання оминувало лише пропан-бутан, профіцит якого на ринку дозволив зберегти низхідний ціновий тренд. Це вивело співвідношення між вартістю скрапленого газу й бензину на найменші з початку року 55%.

Станом на 30 червня 2025 р., індикативні **ціни** на бензин А-95 Євро-5, дизельне паливо ДТЛ Євро-5 і скраплений нафтовий газ ПБА становили, відповідно, 63,12 грн/л; 55,88 грн/л і 34,51 грн/л (+7,2%; +6,2% і -1,0% за місяць).

Оскільки пального на ринку достатньо, в т. ч. для задоволення потреб українських аграріїв, така його вартість у роздробі є, безумовно, завищеною. З огляду на це, в першій половині липня варто очікувати якщо не повернення цін на травневі рівні, то хоча б їхнього коригування щонайменше на 2–3 грн/л.

ЗМІНИ В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ

Кабінет Міністрів України:

✓ **затвердив** Дорожню карту відокремлення надбавки на відновлювану енергію від тарифу на послуги з передачі електроенергії та план заходів щодо її реалізації;

Документ спрямовано на забезпечення впровадження з 1 липня 2026 р. надбавки на відновлювану енергію окремо від тарифу на послуги з передачі електроенергії та нової системи оплати такої надбавки з урахуванням результатів аукціонів. Відокремлення надбавки здійснюватиметься «після розв'язання питань щодо виникнення платіжного дефіциту та накопичення заборгованості на ринку електроенергії». Для цього передбачається до 31 грудня 2025 р. визначити механізм і критерії «формування переліків захищених споживачів з метою удосконалення процедури включення/виключення до/з такого переліку» (п. 1 Плану заходів щодо реалізації **Дорожньої карти**).

З 1 червня 2026 р. до 1 січня 2030 р. витрати на здійснення спеціальних обов'язків залишатимуться складовою тарифу на послуги з передачі, при цьому сума, що спрямовується на підтримку виробників енергії з альтернативних джерел, буде зазначатися окремим рядком у рахунку. З 1 січня 2030 р. підтримка таких виробників надаватиметься через механізм ринкової премії.

✓ **погодив** кандидатури представників держави в наглядовій раді ТОВ «Оператор газотранспортної системи України»;

✓ **затвердив** Державну цільову програму справедливої трансформації вугільних

регіонів України на період до 2030 р. Документ передбачає реалізацію заходів, спрямованих на «структурну трансформацію локальної економіки», пом'якшення негативних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, перехід на відновлювальні джерела енергії й підвищення енергоефективності, розв'язання екологічних проблем і протидію зміні клімату у вугільних регіонах. Орієнтовний обсяг фінансування програми становить 30,4 млрд грн, з яких 20,5 млрд грн мають надійти з «інших джерел»;

✓ **затвердив** План заходів з підготовки об'єктів житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу України до осінньо-зимового періоду 2025/26 рр. та його проходження (станом на 1 липня 2025 р. документ не опубліковано);

✓ **затвердив** лист очікувань власника ДП «Енергоринок» на 2026 р., згідно з яким підприємство планує одержати згідно з графіками погашення дебіторської заборгованості у 2025 і 2026 рр. 214,6 і 249,6 млн грн, відповідно;

✓ **надав** НЕК «Укренерго» \$200 млн компенсації в рамках проєкту Re-PoWER «для відшкодування витрат на будівництво захисних укриттів для підстанцій електропередачі»;

✓ **змінив** статут і положення АТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» та зобов'язав товариство застосовувати у своїй діяльності Кодекс корпоративного управління, затверджений **рішенням** НКЦПФР. Згідно з внесеними змінами, метою діяльності компанії визначено не лише «одержання прибутку від провадження господарської діяльності», але й «створення довгострокової сталої цінності» (sustainable long-term value). Відповідний концепт означає здатність суб'єкта господарювання позитивно впливати на економіку, суспільство й довкілля протягом тривалого часу й передбачає: інтегрування принципів сталого розвитку у стратегію та операційну діяльність компанії; розвиток інноваційних рішень і бізнес-моделей, що сприяють сталому розвитку; залучення стейкхолдерів до ухвалення рішень; регулярне звітування про прогрес у сфері сталого розвитку.

НКРЕКП:

✓ **конкретизувала** інформацію, яку має зазначати оператор системи розподілу в

обґрунтуванні відмови в доступі до своєї системи;

✓ **погодила** надані НЕК «Укренерго» правила внутрішньодобового розподілу пропускної спроможності, зміни до правил і структури розподілу пропускної спроможності, а також порядок розподілу доходів від управління обмеженнями за міждержавним перетином Україна-Молдова;

✓ **привела** Правила роздрібного ринку електроенергії у відповідність до положень **закону**, а **Правила** й Порядок продажу та обліку електроенергії, виробленої активними споживачами, та розрахунків за неї, — у відповідність до норм **закону** в частині уточнення взаємних прав та обов'язків учасників ринку, у т. ч. зобов'язання споживачів не здійснювати несанкціонований відбір електроенергії;

✓ **уточнила** переліки гуртових енергетичних **продуктів**, про які подається інформація про здійснені господарсько-торговельні операції; дані, які надають учасники цих операцій на запит НКРЕКП і дії в разі виявлення помилок у **поданій** інформації;

✓ **привела** у відповідність до вимог **закону** **Правила** роздрібного ринку електроенергії в частині договірних правовідносин постачальника «останньої надії» з учасниками ринку;

✓ **ухвалила** зміни до **Правил** роздрібного ринку електроенергії, спрямовані на **запобігання** непобутовому споживанню електроенергії за фіксованою ціною побутовими споживачами та врегулювання дій учасників ринку в разі підтвердження таких фактів;

✓ **уточнила** зміст документа, що підтверджує готовність установки зберігання енергії до експлуатації, який має подати здобувач ліцензії відповідно до Ліцензійних **умов** провадження господарської діяльності зі зберігання енергії;

✓ **затвердила** **Правила** користування тепловою енергією, що регулюють відносини між користувачами системи теплопостачання (окрім систем автономного теплопостачання в багатоквартирних будинках) та ухвалені на заміну **правил**, затверджених урядом;

✓ **привела** у відповідність до вимог **закону** методики **визначення** сум надлишково отриманого або недоотриманого доходу оператора системи передачі в частині фіксування додаткових показників в акті перевірки;

✓ **уточнила розрахунки** обсягу відпуску електроенергії продавців за «зеленим» тарифом, щодо якого надається послуга за **механізмом** ринкової премії;

✓ **змінити порядок** (методику) визначення розміру штрафів, що накладаються за «інші порушення на гуртовому енергетичному ринку», та встановила коло осіб, на яких поширюється дія таких **санкцій**;

✓ **зобов'язала** операторів систем передачі й розподілу інформувати адміністратора розрахунків про постачальників, які не забезпечили оплату за надані в період дії воєнного стану послуги з передачі та/або розподілу, з подальшим набуттям такими постачальниками статусу «Переддефолтний» і «Дефолтний»;

✓ **привела** у відповідність до вимог **закону** **Порядок** здійснення процедури сертифікації оператора газотранспортної системи й **Порядок** здійснення процедури сертифікації оператора газосховища.

Наглядова рада НЕК «Укренерго» **призначила** нового голову правління.

ПРОЄКТИ ТА НАМІРИ

Верховна Рада України спрямувала на підпис Президентів України ухвалені нею:

✓ **законопроект** про ратифікацію Грантової угоди про надання технічної допомоги для інвестицій та закупівель «Рішення для відновлюваної енергетики (RES)» між Україною та Європейським інвестиційним банком. Загальний обсяг залучення грантових коштів для реалізації проєкту становить €16,5 млн;

✓ **законопроект**, яким, зокрема, відтерміновано до 1 січня 2026 р. настання відповідальності за недотримання суб'єктами господарювання, які здійснюють:

- роздрібну торгівлю паливом, — вимог щодо відпуску з місць роздрібної торгівлі всіх обсягів бензинів із вмістом

обов'язкової частки біокомпонентів, визначеної відповідно до ч. II ст. 1 **Закону**;

- діяльність з виробництва та/або імпорту пального та/або гуртову торгівлю паливом, — вимог щодо відпуску з місць гуртової торгівлі всіх обсягів бензинів із вмістом обов'язкової частки біокомпонентів, визначеної відповідно до ч. II ст. 1 **Закону**; а також термінів подання або неподання інформації про вміст біокомпонентів в обсягах відпуску бензинів із місць виробництва та гуртової торгівлі паливом.

У Верховній Раді України:

✓ очікують на розгляд підтримані профільним комітетом:

- **доопрацьований законопроект**, спрямований на інтеграцію енергетичних ринків України та ЄС, підвищення безпеки постачання й конкурентоспроможності у сфері енергетики. Документом передбачено введення нових термінів (агрегація, гнучкість, громадське енергетичне об'єднання, алгоритм зіставлення, номінований оператор ринку); узгодження функцій операторів ринку з «Acquis» ЄС; визначення умов участі суб'єктів господарювання в торгах на ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку; визначення порядку діяльності, процедур сертифікації й ринкового нагляду щодо номінованих операторів ринку; встановлення механізму взаємодії операторів ринку з ACER, ENTSO-E, органами ЄС; уточнення положень щодо розподілу міжзональної пропускної спроможності й розрахунку доходів. На думку **уряду** й **Міненерго**, парламент має ухвалити законопроект цього року, хоча «він все одно вимагає адаптивного періоду протягом ще одного року»;

- **законопроект**, спрямований на «врегулювання колізії» в оплаті за енергосервісними договорами замовниками, що проводять діяльність за регульованим тарифом, і віднесення до заходів, які можуть реалізовуватися в рамках енергосервісних договорів, будівництва установок для виробництва енергії з альтернативних джерел і для зберігання енергії;

- **законопроект**, спрямований на вдосконалення конкурентних умов виробництва

електроенергії з альтернативних джерел, що передбачає: впровадження до 31 грудня 2029 р. механізму підтримки для переможців аукціонів із розподілу квот підтримки у вигляді «чистої» премії замість контрактів на різницю; застосування фінансового забезпечення, наданого Гарантованому покупцю, як додаткової альтернативи банківській гарантії; продовження до 31 грудня 2034 р. терміну дії аукціонів з розподілу квот підтримки; зменшення розміру банківської гарантії: до укладення договору переможця аукціону з Гарантованим покупцем — з €15 до €10 за 1 кВт, а в разі продовження строку будівництва та введення об'єкта в експлуатацію — з €30 до €10; застосування допустимого відхилення встановленої потужності об'єкта в межах 10% відносно потужності, щодо якої переможець аукціону набув право на підтримку, з одночасним обмеженням ринкової премії відповідно до набутої потужності; сприяння визнанню в ЄС українських гарантій походження; забезпечення можливості приєднання установок зберігання енергії до мереж у рамках «cable pooling». [Міненерго](#) вважає головування за цей документ передчасним, оскільки «зараз завершується робота над об'єднанням ринків», і пропонує «повернутися до його розгляду після прийняття [законопроєкту](#) про об'єднання ринків»;

✓ зареєстровані:

- [законопроєкт](#), спрямований на скасування на час дії правового режиму воєнного стану плати за транспортування й розподіл природного газу для потреб населення;
- [законопроєкт](#), спрямований на встановлення для біометану українського виробництва нульової ставки експортного мита;
- [законопроєкт](#), спрямований на створення в Україні «цілісної системи забезпечення кліматичної безпеки».

У Кабінеті Міністрів на розгляді перебуває розроблений Міненерго [проєкт](#) Технічного регламенту природного газу, що, на відміну від норм ЄС, запроваджує на відповідному ринку державний нагляд відповідно до [закону](#). У разі ухвалення документа (остаточну

редакцію якого не оприлюднено), ним будуть заборонені: введення в обіг, надання на ринку, транспортування, розподіл і зберігання газу, який не відповідає вимогам, установленим у додатках 1, 2 або 3 до регламенту. При цьому проти порушників можуть бути застосовані санкції, передбачені, в т. ч., ст. 227 Кримінального [кодексу](#) України. Такий підхід не лише суперечить європейським правилам, але й унеможливить нарощування видобутку, зокрема на малих та/чи виснажених родовищах, і посилить дефіцит газу на ринку, оскільки пропонувані вимогам відповідає лише половина ресурсу, що видобувається в Україні. Тому доцільно або взагалі відмовитися від додаткового державного нагляду, або привести положення проєкту у відповідність до кращих практик, показників якості газу вітчизняного видобутку та особливостей роботи газотранспортної системи України.

Національний банк України [опублікував](#) Лист про наміри та Меморандум про економічну та фінансову політику, надіслані Міжнародному валютному фонду 19 червня 2025 р. У них наведено, зокрема, зобов'язання уряду (с. 47-48):

✓ протягом шести місяців після скасування дії воєнного стану ухвалити «Дорожню карту поступової лібералізації ринків газу та електроенергії з планом імплементації з чіткими часовими рамками», спрямовану на відновлення й посилення конкуренції, забезпечення стійкості системи та зменшення квазіфіскальних зобов'язань, що вимагатиме «поступового підвищення тарифів на газ та електроенергію до рівня відшкодування витрат після війни з одночасним наданням достатньої та адресно спрямованої підтримки для захисту вразливих домогосподарств»;

✓ розробити систему підзвітності НКРЕКП, яка передбачатиме відображення в законодавстві регулярної зовнішньої оцінки системи управління й незалежності НКРЕКП. Перша оцінка буде завершена, а її результати опубліковано до грудня 2025 р.;

✓ комплексно розв'язати проблему заборгованості та простроченої заборгованості підприємств теплокомуненерго, «як тільки зменшиться тиск на бюджет, пов'язаний з війною», розробивши нову методологію розрахунку тарифів із відображенням у них витрат.

НКРЕКП оприлюднила проекти:

✓ **постанови**, спрямованої на впорядкування регуляторного обліку активів, створених після переходу на стимулююче регулювання, з уточненням їхньої диференціації за категоріями; встановлення, що вартість таких активів не може перевищувати вартість заходу інвестиційної програми в межах суми економії до 5%, визначеної за результатами контролю; продовження першого регуляторного періоду до шести років; продовження на 2026 р. обмеження амортизації регуляторної бази активів, яка створена на дату переходу до стимулюючого регулювання, не вище рівня, передбаченого чинною структурою тарифів; продовження застосування у 2026 р. регуляторної норми доходу на регуляторну базу активів, яка створена після переходу на стимулююче регулювання, на рівні 0,03 відносних одиниць (замість 0,1674 відносної одиниці); продовження незастосування у 2025 р. до деяких операторів системи розподілу коригування необхідного доходу за недотримання цільового показника якості послуг; застосування показників ефективності технологічних витрат на першому й другому класах напруги — 0,01 і 0,035 відносних одиниць, загального показника ефективності — 1%;

✓ **постанови**, спрямованої на змінення **Правил** ринку в частині надання дозволу постачальникам допоміжних послуг на передачу зобов'язань із надання допоміжних послуг із регулювання частоти та активної потужності (крім прав, отриманих за результатами добових аукціонів);

✓ **постанови**, що приводить функції НКРЕКП у відповідність до **рішення** в частині здійснення моніторингу розподілу й використання коштів, що надходять на небюджетні рахунки теплопостачальних і теплогенеруючих організацій, а також використання коштів на діяльність з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії й надання послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води, отриманих теплопостачальними та теплогенеруючими організаціями на поточні рахунки, трансфертів та іншої фінансової допомоги;

✓ **постанови**, спрямованої на вдосконалення умов доступу замовників до газотранспортної системи у точці виходу до газорозподільної системи, де відсутнє фізичне

з'єднання з нею; запровадження нового продукту потужності з обмеженнями для постачання видобутого газу кінцевим споживачем, які перебувають в одній газорозподільній зоні з видобувним підприємством; визначення діапазону знижувальних коефіцієнтів для точок входу/виходу в рамках послуги потужності з обмеженнями для постачання видобутого газу.

Корпорація ДТЕК **отримала** €67 млн від трьох українських банків на будівництво 180 МВт потужності зберігання енергії.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Виконавча рада Міжнародного валютного фонду **завершила** восьмий перегляд програми в рамках Механізму розширеного фінансування для України (Extended Fund Facility — EFF). Досягнення всіх установлених на кінець березня кількісних критеріїв ефективності та індикативних цілей дозволяє сподіватися на отримання в липні дев'ятого траншу програми обсягом до \$500 млн.

Міжнародний арбітражний трибунал **зобов'язав** АТ «Газпром» виплатити \$1,37 млрд на користь НАК «Нафтогаз України» за скорочення оплати за транзит, унаслідок відмови російського оператора перенести обсяги транзиту з точки «Сохранівка» у точку «Суджа» в травні 2022 р.

ТОВ «Оператор ГТС України» та польський Gaz-System **продовжили** до вересня 2026 р. дію тимчасово збільшеної «до 11 млн куб м на добу в пікові місяці» гарантованої пропускної потужності в напрямку України.

Європейська група операторів систем передачі (ENTSO-E) **запропонувала** Єврокомісії продовжити до 1 січня 2027 р. перехідний період для механізму вуглецевого коригування імпорту (CBAM), щоб уникнути негативного впливу на ринки, зокрема сусідніх держав, що не є членами ЄС. У травні Міненерго **висловило** «глибоке занепокоєння потенційним негативним впливом CBAM на українську економіку та енергетичний сектор, особливо в умовах російської агресії», та ініціювало підготовку офіційного звернення до Єврокомісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо тимчасового звільнення електроенергетичного комплексу України від CBAM на час дії воєнного стану.

Європейський банк реконструкції та розвитку [закликав](#) Міненерго скасувати [зміни](#) до статутів НЕК «Укренерго», ТОВ «Оператор ГТС України» та ПрАТ «Укргідроенерго». Банк зазначив, що запровадження вимоги кваліфікованої більшості для ухвалення рішень наглядовою радою підвищує ризик політичного впливу на призначення, та є кроком назад у реформі корпоративного управління. Водночас джерело ICIS в ЄС [заявило](#), що зміни до статутних документів, внесені Міненерго без попередніх консультацій із міжнародними інституціями та донорами, можуть призвести до «фундаментального скорочення корпоративного управління», яке необхідне для захисту державних компаній від політичного втручання й потенційних корупційних практик.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

Сприятливі погодні умови з додаванням надлишкової генерації, майже повна відсутність обмежень і переважання експорту над імпортом енергії, не повинні створювати ілюзію зниження ризиків дефіциту електричної енергії підчас наступного опалювального сезону.

Актуальні завдання, що треба вирішити на рівні центральних органів виконавчої влади упродовж найближчих місяців:

- ✓ скоротити переліки захищених споживачів, дві третини яких не є підприєємствами критичної інфраструктури;
- ✓ привести фіксовані максимальні граничні ціни (прайс-кепи) на ринку «на добу наперед», внутрішньодобовому й балансуєчому ринках до середнього рівня у країнах ЄС;
- ✓ замінити спеціальні обов'язки, покладені на суб'єктів господарювання для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринках електричної енергії та природного газу, наданням адресної

монетарної допомоги окремим групам споживачів;

- ✓ відмовитися від втручання у корпоративне управління енергетичними компаніями, зокрема НЕК «Укренерго», ТОВ «Оператор ГТС України», ПрАТ «Укргідроенерго», щоб створити належні умови отримання необхідних багатомільярдних кредитів у відновлення інфраструктури;
- ✓ спростити приєднання нових енергетичних об'єктів до електричних і теплових мереж;
- ✓ оптимізувати використання фінансових ресурсів для розбудови децентралізованої генерації, зокрема, за рахунок зменшення витрат на проєкт добудови ХАЕС-3,4;
- ✓ переглянути стратегію комунікацій із громадянами, бюджетними й комунальними установами та організаціями щодо завищених очікувань ефективності фотоелектричних панелей взимку та в регіонах із низькою інтенсивністю сонячного випромінювання;
- ✓ у плановій роботі враховувати реальний стан доступності обмежених за обсягами фінансування програм безвідсоткового кредитування, а також [програми](#) «5-7-9» для ОСББ і ЖБК, попри великий [борг](#) уряду перед банками-учасниками;
- ✓ підвищити прозорість для експертної спільноти й громадськості інформації щодо змісту ухвалених нормативно-правових актів, передусім програмного й прогнозного спрямування;
- ✓ забезпечити обговорення планованих заходів з усіма зацікавленими сторонами, доводити їх до відома ринку, надавати інформацію про них Секретаріату Енергетичного Співтовариства, як того вимагає [закон](#).